

J E L E N K Ö R.

75. szám

Pest, szerda. September 19dikén.

1832.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (kinevezés. Unitarius-zsinat Erdélyben. Parnadorfi löverseny. Nyitra vmegyei tisztújító-szék iránt hír. Kir. kam. tudósítás). Anglia (Manchesterben zavarok. Londoni gyülekezet. Hírek Görögország iránt 's Chinából, Mexicóból, Portugáliából). Franciaország (Angol király válasza a' belga királyi menyekzót jelentő levele; ugyan illy levelet a' hollandi király visszaküld. Nemours kir. hg. Sebastiani. Vendée. Baro Zach Parisban 's A' Tribune. Ramorino. Egyebek). Belgium (A' belga-hollandi ügy in statu quo hagyaték). Németország. Görögország. Törökbirodalom (Ibrahim előnyomul. Uj török hadvezér. Bagdadban zendülés). Portugália. Elegyhírek. Legujabb. Gabonaár.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Felsőleges királyunk Kelcz Ádám val. udv. tanácsost és referendariust a' nagymélt. m. kir. udv. kancellariánál, 50 esztendei hivszóvalatja tekintetéből sz. István m. kir. rend kis keresztével méltóztatott kegyesen megjutalmazni.

Az Unitariusoknak f. e. aug. 19—24kén Maros-székben helyezett Sz. László helységben tartott zsinati gyülekezetök, néhai Petri-tyevity Horváth Károly helyébe fő-curatornak mélt. Augustinovic Pál urat, volt itélőmestert, 's a' kir. kormányzékhez kineveztetett val. belső tanácsost, — a' kolosvári unit. collegium inspect. curatorának boldogult Lázár Sámuel kir. kormányzékéi val. titoknok helyébe, mélt. Sala Mihály kir. kormányzékéi val. titoknok urat választotta. — Továbbá Füzi János, generalis notarius, 's a' kolosvári unit. collegiumban böleselkedés tanítót szélütés okozta elgyengülése, — Szabó Sámuel urat pedig ugyanazon collegiumban hittudomány tanítót agg kora erőtlensége tekintetéből nyugpénzzel jutalmazta. Az így megürült generalis notarius hivatalra Molnos Dávid urat, az említett collegium sok esztendeig volt kormányzóját, a' történettudomány 's földleírás 's a' t. tanítóját emelte, 's helyébe rectornak, olly határozással, hogy ezen hivatal ennekutána minden második esztendő mulva uj választás alá essék, Székely Miklós urat a' mathesis és természettudomány professorát tette. Hittudomány tanítóvá Szabó Sámuel ur helyébe Székely Sándor urat, eddig a' tordai unit. gymnasium rector-professorát, ennek helyébe Tordára Darkó Mihály urat, végre Füzi János ur helyébe böleselkedés tanítóvá, a' most Jenában lévő, de nem

sokára megérkezendő Székely Mózes urat nevezte ki.

Hirlapunk 45 számában jelentett parnadorfi löverseny tartatni fog f. e. oct. 16 's 17-ikén. 1). Próbaversenyre ajánkoztak: Nádasdy Tamás gr., Hunyady József gr., 's Harrach gr. 2). Vadászlóversenyre: Liechtenstein Ferencz hg., Eszterházy Miklós gr., 's Harrach gr. 3). Elegyversenyre: Liechtenstein Ferencz hg. 's Hunyady József gr. — Aláírás rekesztése sept. 30ig. 4). Parasztlóverseny két díjért, mellyre eddig aláírtak: Harrach gr. 10 aranyat, Hunyady József gr. 5 ar., Eszterházy Mihály gr. 6 ar., Eszterházy József gr. 2 ar., Eszterházy Miklós gr. 5 ar., Coudenhoven gr. 1 ar., Thun Károly gr. 5 ar., Löwenberg báró 2 ar., Nádasdy Tamás gr. 2 ar., 's Andrássy György gr. 2 ar. — A' következő napon tartatni fog 1) Vadászlóverseny. 2) Arany bilikom. Erre még aláírhatni sept. 30ikaig; az eddigiek Nádasdy Tamás gr., 's Hunyady József gr. 3) Handicap. Ajánkoztak: Liechtenstein Aloiz hg., Harrach gr., Eszterházy Miklós gr., Hunyady gr. 's Nádasdy Tam. gr. 4) Parasztlóverseny a' 3ik díjért. 5). Ponystakes.

Ts. Nyitra vmgye Karainak és Rendeinek a' legközelebb augustus hónapban tartatott közgyülésükben kijelentett kívánságukra szeretve tisztelt főispán Ó Excája f. e. october 1ső napjára tisztújító-székét hirdetni méltóztatott.

(Kir. Kam. tudósítás).

A' nagymélt. m. kir. u. Kamara a' Sachsensteini kir. bánya-kamarai uradalomban megürült tisztartóságra Hammel József zolyomi urod. számtartót; — továbbá a' szolnokai tisztartóságra Mészáros Ferencz et-tani számvevői-ingrossistát, negyedik irnoknokságra pedig Nikolássy Károly szinte ottani diurnistát nevezte ki.

A N G L I A.

Manchesterben september 2kán estve némi háborgások történtek. Egy csoport nép nyílt koporsót hordozza körül, mellyben egy 4 esztendő kisednek holt teteme feküdt, de fő nélkül. Ezt a choleraispotályban ölték meg, mondá a nép, mert a gyermeket szülei oda vitték; 's azonnal „A kórházhoz! Rontsátok le!“ dörgött minden felől. A kórház ablakait csakhamar betördelék, ajtaját és falait beszakasztották, 's a' ben volt betegeket, kik közül a' leggyöngyöbbek még utközben, a' vívók kezeik között, haltak meg, haza vitték. A' politiát visszaverék, de a' segélyre hívott katonaság, az a' fenyegetés, hogy a' lázadás-acta fog felolvastatni 's egy catholicus papnak békitő beszéde a' népet ismét eloszlaták 's a' békét helyre állíták. — Ama' kised szülei choleraiban haltak el, 's őt, midőn magát is megragadá e' nyavalya, a' kórházba viték. Nagyatya őt látni akará, de első nap be nem bocsáttatott, más nap pedig azt mondák neki, hogy a' kised megholt 's el is van temetve. — Ezen az öreg megütözött, lelkében gyanu támadt, 's megnyittván a' sirt, a' gyermeket fő nélkül találá. — Azt, anatomiai használatokra, a' gyermek halála után egyik orvos metszette le.

Londonban gyülekezett vala hirdetve a' portugáli ügyek iránt Sussex királyi herceg előlülése alatt; de a' Sun újabb levelében írja, hogy a' hg egyik barátjának látogatására szándékozik utazni Walesbe 's így a' nevezett gyülekezeten nem lesz jelen.

Baker ezredestől, — így ír a' Globe — ki egyike a' görög határok iránt alkúvó angol biztosoknak, igen kedvező hírek érkeztek Konstantinápolyból. Az egyezés már megkésült 's a' görög határ úgy van megállapítva, hogy az többé tetemes vitákra vagy nehézségekre nem adhat alkalmat. Határtalan volt az öröm, mellyet ennek hírére a' Görögök mutattak, 's lehet reményleni, hogy országokban a' béke és rend lassankint majd csak helyre áll.

Tudósítás jött Ganges hajóról, úgy mond a' Standard, melly szerint az 60,000 font sterlingnyi ezüstöt hoz. Örvidenünk

kell valóban, hogy drága érceink vissza kezdenek már Indiából és Chinából is folyni, a' mihez még eddig nem vala szerencsénk. —

Veracruzából jött egy levél jul. 4ikéről, melly azt írja, hogy a' kormánysszék nem erősítette meg a' Santannával kötött fegyvernyugvást, 's ennek minden ponton leendő új megtámadtatását adá parancsolatban.

Don Miguel agensei, úgy mond a' Court Journal, panaszt tettek, hogy félzsoldon álló több angol tiszt ál név alatt szolgál don Pedronál, csakhogy az Angliából járó félzsoldot is megtarthassa. E' panaszra nem ment ugyan válasz, de gyanítjuk, hogy iránta vizsgálatok fognak tétetni 's a' nyérekedő tisztek félzsoldjaikat elvesztik.

Oportoból aug. 20dikáról írja a' Globe, hogy don Pedro néhány fegyverest küldte ki, kik több, don Miguel seregének élclmet 's takarmányt vívó szekeret fogtak el. A' don Joao igen megronsoltan jutott a' Tajoba, 's még egy másik hajó is az aug. 10iki csatában tetemesen megsérült. Don Miguel parancsot adott, hogy minélelőbb igazittassanak ki. Egyszermind írja ezen levél, hogy Spanyolország neheztelése egy spanyol hajónak adm. Sartorius által történt letartóztatása miatt, az admiral kielégítő nyilatkozására elenyészett. — Az Oportoból aug. 21iken indult hírek nem hoztak semmi újat. (L. Portugália).

FRANCZIAORSZÁG.

Lord Granville általadta az angol király válaszáat, mellyet az a' Francziák királyának Louise hgasszony egybekelését hirül adó levelére küldte.

A' Constitutionnel állítása szerint a' hollandi király azon levelet, mellyben neki a' Francziák királya Louise hgasszony 's Leopold király egybekelésöket jelenté, nyitlatlan küldötte vissza. Ha ez igaz, úgy mond a' Constitutionnel, úgy ez újabb tanuja azon kedvetlenségeknék; mellyek a' sok engedésből 's helytelen udvariságból erednek. Illyesek által a' mi kormányunk mind eddig gögös megvetésnél egyebet nem nyert. Így az orosz czár, midőn neki Orleans hgnek a' franczia thronusra lépte hivatalosan jelentetnék, két értelmű 's büszke levéllel válaszolt; a' mo-

denai kis herczeg tellyességgel nem akarja őt megismerni; a' pápa megalázó elégtételt kíván és nyer követünktől; a' sardiniai király egy csapat összeesküttet küld lobogója alatt partjainkra; egy orosz hadihajó flottánkat nem is köszönti; a' párisi érsek vonakodik királyunk leánya menyekzőjénél a' püspöki szentelést megtenni vagy megtétni; sőt Mortemart ur nem is akar ezen ünneplés tanujának tartatni, 's most — még azt kell hallanunk, hogy a' levél, melly ezen egybekelést hirül vivé, nyitatlan jó vissza. Mikor szününk mi meg, türni az illy sérelmeket, 's alávetni magunkat illy dölyfös követeléseknek?

Nemours kir. herczeg, ki a' minap lováról leesett, egészen felépült, 's e' hónap 2dikán elment azon favágóhoz, ki akkor segedelmére siete, 's ebbeli szolgálatját neki és háznépének nyájas leereszkedéssel megköszönte.

A' *Moniteur* jelenti, hogy general Sebastiani (külső minister), kinek egészsége a' bourbonnei fordókban egészen helyre állott, september 5 vagy 6ikára Parisba megérkezend. Ez némiképp megezafolja azon, többujságban elterjedett hirt, mintha a' general a' ministeriumból kilépnék. Azonban a' kamarák közelgető egybehivatása előtt fognak változások történni a' ministeriumban; névszerint Dupin ur belépése alig kétséges többé. Premierminister nem fog neveztetni; Dupin ur pecsétőr lesz, 's hihetőleg Bertin de Vaux fog kivüle még a' bal oldalról belépni. — Hg Talleyrand Touraine-be elutazott.

A' Vendée, mint előbbi levelünkben említők, ujjolag zavarog; 's a' carlista-párt fejei ott újabb támadást készítgetnek. A' nantesiujság következő proclamatiot közöl, melly azon vidékeken közkézen forgott: „Vendée lakosi, ti kik mindenha bátrak és hivek vagytok, ti hallgatni fogtok az én szómra. Itt az idő, hogy újra fegyvert rántsunk. Emlékezzetek atyáitokra; emlékezzetek véreimre. Az ók példájokat kell követnünk, kiontott véreket megboszulnunk. Harczolni fogunk mi is, mint ók, a' vallásért és a' törvényes (legitim) királyért, 's isten segedelmével fogunk

győzni. Vendéciak! barátim! vitézek! gyülekezzetek, és kövessetek engem. Fegyverre! isten dicsőségeért! Éljen V. Henrik!“ Aláírva: gróf Larochejacquelin, generallieutenant 's a' királyi nyugoti sereg második osztályának vezére. (A' Gazette tagadja, hogy ezen proclamatiot gr. L. írta volna).

A' *Nouvelliste* egy levelet közöl Haagából september 1sőjéről, melly szerint Schiedamban (Rotterdam mellett) egy 60 tonnás norvégiai hajó készítették fel olly czéllal, hogy majd a' franczia Vendée partjaihoz evezvén, az ott lázongó carlistáknak segedelmül legyen 's szükség esetén a' menekedni akarókat szöktesse. Hasonló czélra nem rég' egy angol kikötőben is készült fel hajó. A' mi tengermelléki őrségünk, úgy mond a' *Nouvelliste*, az illyes szándékok végrehajtásának kétség kívül akadályt fog vethetni. —

Baro Zach, a' híres csillagász (astronomus), september 2ikán Parisban choleraiban meghalt. Franciaországnak némelly külön megyéiben aug. 30ikáig choleraiban mindössze meghaltak: Aisne m. 5162; Aube 1781; Cote du Nord 311; Eure 787; Eure et Loire 763; Gironde 7; alsó-Loire 731; Loiret 1147; Maas 3854; Nord 3811; Seine és Oise 3884; alsó-Seine 2093; Somme 2807; Vogesen 324.

A' *Tribune*, mellynek redactora, mint irtuk, 6000 franc birságra (és fogságra) ítéltetett nem rég, több számban közli most azon adakozók neveiket, kik őt ezen summa egybegyűjtésében segéleni kegyesek. Az apróbb adományok között ezek is jőnek elő: Madame Danton 1 fr.; egy exnapoleonista, ki a' *juste-milieu*t mozsárban szeretné össztörni: 1 fr.; egy republicanus érzésű asszony, ki a' nagy civillistákat gyűlöli: 1 fr.; Eugenie kisasszony, buzgó honleány (patriota) 1 fr.; Victoire kisasszony, republicana mind halálig: 20 centime 's a' t. —

Rochetin Victor, Ramorino general egyik segédtszte, következő nyilatkozatást adá a' *Messenger*-be: „A' generalt bizonyos egyezkedésről vádolják, mellyet ő Károly braunschweigi herczeggel kötött volna. A' general az egész dolgról semmi sem tud; sem olly ügy mellett nem fog soha harczolni, mellynek

principiuma nem szabadság. — A' general hat hét óta fekvő beteg; mihelyest felépül, maga fogja az érdeklött vádakat megezáfolni.“ (Károly br. hg september 20ikán fog Parisból elutazni. Az utóbbi napokban többször kívánt a' királlyal szólni 's Parisban maradását kieszközölni, de siker nélkül). —

A' National igen okosan gyanítja, hogy az a' hir, mellyet Bonaparte Lucian egyik fiának most történt haláláról minap az újságok hirdettek, tévedésnél nem egyéb. Az ifju B. Napoleon, Luciannak fia, ez előtt 5 esztendővel, (1827), egy véletlenül elsült pisztoly által Hellas fregáton veszté el életét, 's lord Cochrane a' megholt tetemeit rummal tölt hordóba záraván, a' közel Spezzia-nak egyik klastromába tette le. A' holt testnek innen Navarinba most történt átszállítása adhatott az említett hirre okot.

A jacciban Napoleon fijáért gyászmise tartatott aug. 14ikén, melly után ügyvéd Planelli beszédet tartott a' mélyen megindult néphez. Az nap minden adás-vevés megszűnt, 's a' város nyolcz napig gyászolá az elhunytat. Végzetül egy még pompásb ünnep fog tartatni a' nagytemplomban.

Az angersi püspök, megyéje papjaihoz pásztori körlevelet bocsáta, mellyben a' „Domine salvum fac regem“ mellett, ezután Lajos-Filep nevét is említetteti kívánja.

Dicséretes volt a' Lengyelek magok visellete Parisban a' juniusi összeesküvés alkalmakor, azt felelvén az őket pártjokra csábítgató republicanusoknak: Ők vendégei Franciaországának, 's mint olyanoknak ellene bármi szín alatt fegyvert fogniok böestelenség.

Gróf Sebastiani septemb. 6ikán érkezett a' Moniteur szerint Parisba vissza, tökéletesen felépülten.

BELGIUM.

Augustus 31ikén, így ír a' Lynx (brüsseli újság), egyenes felszólítás érkezett kormányunkhoz a' conferentiától a' végett, hogy ez ellenségeskedést ne kezdjen. — A' belga Moniteur szerint Belgium népessége (értvén t. i. Brabant, Limburg, Lüttich, kelet- és nyugoti Flandria, Hennegan, Namur, Antwerp és Luxemburg tartományit) 1831 ele-

jén 4,096,890 lelket tett. — Nemours francia királyi herczeg, testvérehez, a' belga királynéhoz váratott látogatásul.

Brüsselből aug. 31ikéről következő levelet közöl az angol Morning Herald: Emlitettem utóbbi iratomban, hogy a' belga-hollandi kérdés el lesz halasztva 's a' status quo egész a' jövő évi martzius- vagy aprilisig megmarad. Ezt most annál bizonyosabbnak irhatom, minthogy a' hadiminister nyilván mondotta ki, hogy a' jövő tavaszig nem fog semmi sem történni. De én még tovább megyek 's azt állítom, hogy a' belga kérdés el van döntve, jóllehet ezt a' jövő év elejéig nem fogják kihirdetni. Igaz: hogy Vilmos király a' 24 cikkelyt alá nem írta; igaz: hogy Leopold király sem fogadta el a' hollandi ajánlott tractatust, de szintolly igaz: hogy a' 24 cikkely olly módosításokat kapott, mellyek Vilmos királyt kielégítik, 's részéről Leopold is tudatta a' conferentiával, hogy azokat elfogadja, de egyszersmind némi okosság-javaltá tekintetekből a' végegyezést elhalasztatni kíváná. — Ez a' nyilvánítás talán nem fog némelly diplomatáknak tetszeni, 's megiehet hogy egyikét journal ellenem szól, de én bizonyossá tehetem az urat, hogy tudósításimat biztos kutfőből meritem. —

NÉMETORSZÁG.

Welcker udvari tanácsos aug. 30ikán jelent meg a' freiburgi udvari törvényszék előtt, hova a' Freisinnige-be iktatott egyik cikkelyiért a' ministerium által idézve volt. Titkos tanácsos Duttlinger, ki őt védelmezé, a' pörfolyamat nyilvánosságát kívánta, de a' törvényszék szavazatok többsége által titkos pörfolyamat határoza. Most már a' fő-udvartörvényszék végzése váratik, kihez e' kérdés vitetett.

Berlin, aug. 30dikán. Politiánk most szorosan felügyel, hogy dologtalan ember közöttünk ne tengjen, minekutána a' város panaszt tett, hogy a' szerfelett megszapordott szegénységet gyámolítani nem győzi. Meg kell vallanunk, hogy nálunk nyilvános helyeken nem háborgatják az embert az inség 's nyomoruság lézengő alakjai, mint ezt több nagy városban tapasztalhatni, 's mi ezt

egyedül a városi gondos felügyeletnek köszönjük, melly az utczai koldulást semmi szín alatt nem tűri. Annál szomorítóbb tehát, hogy azon tisztségnek szegények iránti gondoskodása ezeknek szerén tul szaporodások által évenként nehezedik. Berlinnek 1813-ban csak 183,000 lakosa volt, most azok száma 275,000-re megy, 's ennek igen nagy részét a' szegényebb osztályuk teszik. Minden rend, minden állapot el van árasztva tagokkal 's követelőkkel; de talán egy sem olly annyira mint a' tanultaké. A' rendes és rendkívüli professorok 's privát tanítók száma szerfeletti, az utóbbiak közül sok hat hét esztendeig elvár, míg professori titulust (fizetés nélkül) kaphat. Egy fiatal tudós a' minap kérelmet nyujta be a' ministeriumhoz, gyámoltatás vagy alkalmaztatás végett, 's válaszul az illető ministeri tanácstól azt kapta, hogy ha az országban valamennyi hivatal egyszerre megürülne, azt mind ötszörösen be tudná a' tanács tölteni. Miért nem kezdenek tudós-gyarmatokat Botany-Baiban vagy a' hattyufolyamnál — Uj Hollandiában? —

Aug. 25ikén tétetett le fényes szertartással felső Wittelsbachban (a' bajor uralkodóház ősi törzsök-vára terén) azon nemzeti emlék talpköve, mellyet a' bajor Nép királyi házának állit ön költségén, iránta vonzó tiszta 's hiv szeretetjelül, mint az ünnepre jelent több rendű jeles szónok nyiltan fejtegeté 's a' nép tettel 's hála-örömeivel is bizonyítá. Tömerdek fő, al 's közép rendű szemlélő, számos városi, tudományos intézeti 's egyéb törvényhatósági küldöttség 's képviselő seregle oda dicsőíteni e' nemzeti tételt 's ünnepet.

Ottót, az ifju görög királyt igen számosan akarják a' Bajorok közül uj hazájába követni, főkép fiatalok, szemügyre sem véve azon tömerdek nehézséget, melly az ottani lakosság nyelve nem értéséből vagy elerkölcstelenült szelleméből származhatik rájuk; való ugyan, hogy fiatalok kik hazajokban reménységöknél egyebet oda nem hagynak, de találkoznak az ajánlkozók közt elegen polgári 's katonai főtisztségviselők is, kik bizonynyal nem lesznek ínyökre a' görög hazafiaknak.

Csak ugy ne járjanak aztán, mint a' mi bajor Ottónk hivei.

Heilbronon keresztül f. e. april. 4ikétől julius 8ikaig 2936 kivándorló kelt vizre 45 hajón, hogy onnan Hollandián keresztül Éjszakamerikába juthasson.

A' Svecziai kir. kalmár-gyülekezet aug. 24ikén közre bocsátott hirdetményében, minden franczia révet, az egész atlanti tengert, ugy szinte minden belga 's hollandi kikötőt 's csatornát egész az Elbe torkolatig cholera-mirigyesnek nyilatkoztata.

G Ö R Ö G O R S Z Á G.

Francia ujságok a' következő hireket adják Naupliából aug. 2dikáról. A' nemzeti gyűlés jul. 27ikén nyitá meg üléseit. Praesidenssé Notaras, allá Maurokordato választott. Polyzoides, Apollo czimű oppositionalis ujságnak volt szerkeztetője, egyike lett a' gyűlés titoknokainak. Az ideigleni kormánybiztosság a' gyűlés kezeibe tevé le hatalmát, 's ez hibetöleg uj kormánybiztosságot fog rövid időn kinevezni. Csaknem bizonyosnak hirlelik, hogy az uj biztosság tagjai: Koletti, Konduriotti 's Petro Mauro-michali (M. Györgynek, az idős gr. Capodistriás gyilkosának, atyja) lesznek. A' volt biztosság három contrarevolutionalis tagja, u. m. Zaimi, Metaxa 's Palapaudas elcunte vonakodtak átadni meghatalmazó levelöket, azt híven, hogy Kalergi a' kormány seregein győzni fog, 's ök oltárt emelhetnek oltár ellen, azaz kormánysszéket kormánysszék ellen. De reményök megesalattott. Kalergi vesztett; két hajót, mellyek neki fegyvert 's löszereket vivének Spezziából, utközben a' franczia 's angol admirálok letartóztattak. — Most már az orosz párt nyilván a' leggyengébb, 's Dawkins ur, angol residens, ki eddig se ide se oda nem akart nyilatkozni, a' Francziához 's a' constitutionalis párthoz valamennyire közeledik. Mert, jöllehetéddig a' nemzeti gyűlés csak néhányszor ült, már is észre lehet azt venni, hogy annak tagjai három felekezetre oszlanak, mellyeknek mindenike a' három hatalmasság valamelyikéhez szít és arra támaszkodik. Legszámosb a' liberalis vagy franczia párt, mellynek feje Koletti 's a'

legelőbbkelő Rumelioták. Ennek ellenében áll a' contrarevolutionalis vagy orosz párt, mellynek szószólói, mióta Ricord orosz admiral levelezése Kolokotronival fölfedeztetett, igen tetemesen megfogytak. Legujabban kezdett mutatkozni a' harmadik, vagy angol párt, bizonyos neme a' juste-milieu nek, melly a' Rumelioták szertelen kívánatait igyekszik mérsekélni 's az insurgensek (támadók, v. contrarevolutionalisok) iránt békitő rendszabásokat javasol. Ezen utóbbi pártot Trikupi a' külső-minister (Lord Guilfordnak, a' corfui universitás alapítójának, volt titoknok) 's Maurokordato, a' finantzminister, vezetik. —

TÖRÖK BIRODALOM.

A' bécsi Beobachter következő fontos tudósításokat közöl Konstantinápolyból aug. 25ikéről: A' dolgok Syriában a' homs-i csatára a' Portára nézve igen aggasztó fordulatot vőnek. A' nélkül, hogy az ottoman tábor 's az Egyiptomiak közt valamely nyomos ütközetre került volna, még is az első, részint ügyetlen administratio, részint görcsveszély 's egyéb járvány nyavalyák, valamint a' sűrű megszökések által is annyira bontakozottnak láttszék, hogy sehol sem tarthatá meg álláspontját, és Hussein basa, miután Aleppot, Antiochiát, Alexandrettet 's Adana-t Ibrahim sergeinek átengednie kellett, kénytelen lón kóniai főszállására visszahuzódni. Az ott lévő 's a' szomszéd vidékeken elszórt török hadierő a'lig áll 12—15,000 főből, 's e' szerint sokkal gyöngébb, hogy sem jó következés reményével az ellenség torlódó árja ellen valamit mivelhessen. Mondják, hogy az alexandrettei kikötőbe legujabban érkezett életneműk is jobbadán az Egyiptomiak' hatalmába kerültek. Ezen balesetek szükségkép azon véleményt gerjeszték, hogy Hussein basa, bármi híven szolgált is mindenkor a' Portának, elégtelen illy nagy 's terhes ügy vezérletére. A' szultán tehát e' ezéla a' nagyvezért, Resid Mehmed basát, választá, kinek eddiglehi tetteit nagyobb részént szerencse kuszorúzta. Ez sietve hivaték a' fővárosba, hogy ott további mihez tartását megértvén, azonnal az ütközet mezejére Syriába induljon;

Raouf basa pedig, ki Anatolia helytartójává neveztetett, helyisméretei végett utasítást vett, hogy a' nagy vezér tisztét ideiglen folytassa, melléje adatván mint tábori seraskier silistriai Mehmed basa, ki vitézsége 's hadi tapasztalásai által ismeretes 's tavál Scutari fellegrát ostrommal vívta. Hussein basa alvezéri szolgálattal a' syriai tábornál megmarad. A' seregek 's pattantyúk szállítása körül rendkívüli szorgalom mutatkozik, 's Osman trapezunti basa parancsot vett, hogy ügyekezék minél számosabb ujonczkatonaságot gyűjteni, és sietve a' főhadiszállásra megindulni. — Az ottomani flotta visszahuzódott a' rhodusi 's budruni vizekbe, a' nélkül, hogy az Egyiptomiak azt megtámadták volna.

Bagdádban maj. 28ikán éjjel zendülés támadt, melly eleinte a' török helytartót Ali basát 400 emberével a' fellegvárba zárkozni kényszeríté; több házokban elkövetett fosztogatás, gyujtogatás, a' basarokon, s a basa népéből néhány személyek megöletése vala a' lázadás következése. Mindazáltal a' Porta helytartója szerencsés lón, rövid idő alatt a' közuyugodalmat viszont helyre állítani.

F. hónap (aug) 12ikén királyi nagybritanniai követ Stratford-Canning ur Barham fregatton elutazott, hogy Görögországon által Anconába vagy Triesztbe térjen, 's innen utját Anglia felé szárazon folytassa. (Már Anconában van).

A' döghalál itt napjában még folyvást harmincz-negyven martalékot ragad el. A' mi némileg még is nyugtatásul szolgál, az a' kormány részéről tett józan rendelés, melly szerint a' betegek külön választatnak, a' fertőztetett szállások tisztítatnak, 's ezekkel a' közlekedés tiltatván — a' veszedelmes rosznak tovább terjedése akadályoztatik.

PORTUGÁLIA.

Oporto, aug. 23kán költ, levelekből értjük, úgy mond a' Sun (angol ujság), hogy Coimbra táján három guerilla csapat lépett fel dom Pedro mellett, 's hogy Oporto eléggé erős bármely megtámadtatást visszaverni. Halljuk azt is, hogy ama', 1200 tonnás, (francia) hajó dom Pedro számára már elindult, el egy gőzhajó is 50 álgyuval 's 190 ember-

rel a' nevezett nagy hajó számára. Mondják, hogy itt Londonban Evans ezredes a' portugali constitutionalis seregek fővezérségével megkináltatott, de ő azt privát viszonyok vagy helyzetek miatt nem fogadhatta el. Minden esetre ekunk van azt hinni, hogy ezen fővezérségre rövid időn valamely nagy hírű hadi tiszt fog kineveztetni, olyan, ki alatt gróf Villafior is örömet szolgáland. — A' Morning Herald ugyan e' tárgy iránt ezt írja: Most már nem titok többé, hogy marquis Palmella Londonba utaztának fő célja az vala, hogy kormányunktól dona Maria mint de facto portugali királyné megismertetését eszközölje ki; ez ugyan nem sült el, de volt útjának még egy más, csaknem szintolly fontos célja is. T. i. bármely vitéz, hív és buzgó vezér is general Villafior, de tapasztalása még sincs, 's ő sokkal nemesb érzésű hazafi, hogysen a' császárt (dom Pedrot) egy még kitünőbb, tapasztaltabb fővezér segedelmetől kívánná tartóztatni. E' végett marquis Palmella még azon kényes (delicat) megbízással is jött, hogy Anglia vagy Franciaország legjelesb hadi tisztei közül egyet válasszon, ki talán a' portugali constitutionalis (szárazföldi) seregek fővezérségét kész volna felvállalni. A' nemes marquis hosszasan értekezett Wilson urral, de őt magát hívta e meg, vagy csak tanácsot kérve tőle, nem tudjuk. — Halljuk general Fabviert is emlegettetni, 's ennél jobb választást a' marquis csakugyan nem tehetne. — Dom Pedronak most csak 3 vagy 4000 ember kellene még, kivált egy pár százig lovasság, 's két vagy három nagyobb hajó. — Az bizonyos, hogy három guerillacsapat állott fel mellette, de ezek közül egy sem erősebb 200 főnél. — 23kig nem történt semmi nevezetes. A' constitutionalisok erős városokban csak nevetik a' megtámadást, mellyhez ugy látszik a' Miguelistáknak sem kedvök sem erejük.

'S egy tiszt adm. Sartorius hajójáról így ír aug. 21kén: Ügyünk jobban áll most mint ezelőtt. A' város igen erős, az ellenség nem tudja mit csináljon; ha megtámadja a' várost, megveretik; ha csata nélkül vonul vissza, megbánhatja; ha vesztegel, semmit sem nyer.

— Végül: Legujabb tudósításink szerint az ellenség hátrálni kezd: guerilláink mind inkább szaporodnak 's bátorodnak.

A' Morning Herald ezt írja Madridból augusztus 24kéről: Hire fut, hogy a' spanyol figyelő sereg (Observationsarmee) parancsolatot kapott Portugáliába nyomulni. Salamancából 's több más helyről jött levelek szerint az ottani seregek is parancsolatot vettek magokat készen tartaniok; 's az eddigi rendeletek oda mutatnak, hogy ezek is Portugáliába vannak szánva. A' spanyol kormány épen nem szereti, hogy az ellenségeskedés Portugáliában olly soká tart, 's a' király egy eldöntő csapással akar a' vitának véget vetni; mert a' constitutionalis láz (hideglelés) már a' spanyol katonaságot és népet is megkezdi szálalni. — Gallicziában 's Estremadurában a' főnlöczök dugva vannak liberalisokkai. —

Lissabon aug. 24kén: Az itteni hajósegreg készül ismét kiindulni. A' Majus 13. és Febr. 22. (hajók) már el is hagyák a' Tajot, utjokat nyugotnak véve. Kikötőnkben angol, francia és spanyol hadihajókat folyvást láthatni. Udvari ujságunk legujabb számában sem közöl az éjszaki seregről semmi fontost. Miguel seregei folyvást rekesztve tartják Oportot; mit dom Pedro seregei sánczaik megett fel sem vesznek. Kormányunk mindent elkövet, hogy azon tartományokban több több guerilla csapat szerkeződjék. Minden illy csapathoz aztán egyegy pap vagy barát, vagy pap és barát adatik, kik a' gyanusokat, a' constitutionalisokhoz szítókat ide, a' kormányhoz bejelentsek. A' fővezér, Pezo do Regoa, előbbi állását valamennyire megváltoztatta, 's ő maga most Racaveirában áll, melly falu egy órányira fekszik (dél felé) Baltartól. Oporto ugy látszik nincs olly élelem-szükében, mint azt a' Miguelisták hirlelék.

ELEGY HIREK.

A' brazíliai kormánynak közelebbi rendelkezései tetemes ujitásokat parancsolnak a' rioi és bahiai arsenálokra nézve.

Az orosz kormány, uj befolyást, uj jusokat (jogokat) enged a' nemességnek, eddigi hatásának megerősítése sőt szélesbítése mellett; minek következtében ez ma-

jus közepén Moszkvában gyűlést tartá, választott képviselőiséget, kerület-birákat, kormánytisztteket, polgári- 's büntető törvényszékbéli előlülőket, udv. kamarai assessorokat, tanításra ügyelő bizottságot, országos adót osztott 's t. ef. azaz valóságos kormányi jogok gyakorlásában részesült.

Lengyelország főbb városiban Izraél népe gyenge sarjadékinak nyilvános iskolákat állítanak.

Susan hajót, melly jun. 27dikén indult Newyorkbul, 200 hordó puskapor, 's 2000 hordó mésszel terheltén Neworleans felé, utjában egy hirtelen kerekedett szélvész annyira megrongálta, hogy megmentetésére a hajósak épen portékáikat határozzák a' tengerbe hányni, midőn egyikök jelenti, hogy a' megnedvesült mész tüstént lángba borítandja egész hajójokat, mit volt tehát tenniök, mint elhagyni a' gályát 's egyik dereglyén keresni menedéket, mellyen három nap 's éjjel a' haboktól ide 's tova hanyatva végre a' North-irlandi partokra vettettek ki minden erejüket vesztetten. A' nagy hajó róla leszáltak után nem sokára egészen lángba borult és szemök láttára el is égett.

Felső-Canadába telepedett európai kiköltöztek számát f. esztendő kezdetétől jun. 4ikeig, következőleg adják a' londoni hírlapok: Quebeckben megszállott 9552 irlandi, 8164 angol, 1306 scotiai, 27 wallisi, 5 hamburgi, 's 3307 más országbeli, 's ha ide tudatnak még 5652en, kik épen e' számlálás közben érkeztek, ugy az egész szám 28,093ra megy; a' nyugoti 6 megyében 8212, mindössze tehát 36,305re.

Anglia 25 milliónyi juhot tenyészt, legközelebb ennek legalább egyharmada eldögölt, 's ez okozhatta árok legközelebbi igen nagyra növekedtét; de fogyasztások is igen nagyobbul Smiethfieldben egyedül hetenként többet levágnak 30,000nél, 's így ha esztendőszaka vesszük másfél milliónál.

Az angol tengeriosztály 1793 óta 1829ig 551 hajót veszte, 106ot ellenség, többit idő 's elemek vihari által.

Világunk hírlapi statistikája. Földünk népességét a' legújabb 's a' lehetőségig pontos felszámolás után 800 millióra tehetni, ezek közt a' világ 5 részeiben 3163 különféle újság jelenik meg; névszerint: Ásiában, melly földünk legnépeseb része (lakja 390 millio), 27, 's ezek közül 9 Calcuttában; — Európában, melly 200 milliónál több lakost számlál, 2,142; (ezek közül 490 Franciaországban, 's 483 Angliában, mellynek népessége amazénál $\frac{1}{3}$ del kevesb) a' Németszövetségben 305, (lakossága 13,600,000); Borszásiában 288; Orosz és Lengyelországban 48; Hollandiában 195; Helvetiában 30; a' scandinavi félszigetben 82; Dániában 80; Spanyolországban 12; Portugáliában 17; Nápoly 's Sziciliában 1; az Egyházi birtokban 6; európai Törökbirodalomban 1; Görögországban 2; — egész Amerikában, hol a' népség 39 milliónál nem több, 978; ezek közül 840 az Egyesült-statusokban, Mexicoban 28, Braziliában 25, Columbiában 20 (pedig lakossága nem egészen 3 millio), Spanyol-amerikában 4, a' Franciaországban 3, Dán-amerikában 2, Haytiban 5; Afrikában, 60 millionyi főre, 12; végre a' szigetvilágban 30 millio lakos közt 9.

Legújabb: A' cholera már a' porosz rajna-melleken, névszerint Roerort 's Emmerich városkákban is, mutatkozik. — A' würzburgi városi tanács 100 tallért ígér annak, ki az ott e' napokban elszórt lázasztó írományok szerzőjét vagy szerzőjöt tudathatja. — September 4ikén a' nagy udvarok ministereit conferentiat tartottak Londonban; ugyan az nap indult el innen fontos levelekkel dom Pedrohoz Palmella marquis. — Dom Miguel agense kivitte Londonban azt, hogy dom Pedro szolgálatában lévő két angol tiszt a' tilos katonaszegédtetésért elfogatott, 's így több száznak Oporto felé vezette meggátoltatott. — A' francia kamarák egybehivatása csak november 5ikére váratik.

A' gabonának pesti piaci ára szeptember 18dikén 1832.

Pozs. m. vto. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb	Pozs. m. vto. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb
Tisztabúza	143 $\frac{1}{4}$	133 $\frac{1}{4}$	120	Zab	32	30 $\frac{2}{3}$	30
Kétszeres	98	93 $\frac{1}{4}$	90	Köles	—	—	—
Rozs	58 $\frac{2}{3}$	53 $\frac{1}{3}$	50 $\frac{2}{3}$	Köles-kása	—	—	—
Arpa	55 $\frac{1}{4}$	53 $\frac{1}{4}$	51 $\frac{1}{4}$	Kukorica	69 $\frac{1}{4}$	66 $\frac{2}{3}$	63 $\frac{1}{4}$